

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
ของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
Legal Measures for the Protection of Children's Personal
Information on the Internet

พิชญากร มณีฉาย¹

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
2410/2 ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900, ประเทศไทย
อีเมลติดต่อ: leeninnnnn@gmail.com

Pichayakorn Maneechai²

Faculty of Law, Sripatum University
2410/2 Phaholyothin Road, Sena Nikhom, Jatujak, Bangkok 10900, Thailand
Email: leeninnnnn@gmail.com

Received: July 10, 2021 Revised: October 27, 2021 Accepted: November 5, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในแง่ของการคุ้มครองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนเสนอแนะทางการแก้ไขปัญหานั้นที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

จากการศึกษาพบว่า แม้ปัจจุบันนี้ประเทศไทยจะมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 แต่ไม่ได้มีแนวทางหรือมาตรการใดที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะเจาะจงในเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการเก็บ รวบรวม ใช้ ลบ หรือการให้ความยินยอมต่าง ๆ เป็นการเฉพาะเจาะจงในกรณีของเด็กแต่อย่างใด และไม่มีกำหนดเกณฑ์อายุที่ชัดเจนสำหรับเกณฑ์อายุที่จะให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก รวมไปถึงไม่มีการกำหนดมาตรการลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ หรือเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเด็กไปโดยไม่ได้รับอนุญาต จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงแนวทางและมาตรการที่ชัดเจนว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก โดยเห็นควรให้ออกมาตรการลงโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายในการเก็บ รวบรวม ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยไม่ได้รับอนุญาต

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย; การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล; เด็ก; เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

¹ นักวิชาการอิสระด้านกฎหมาย.

² Independent Researcher.

Abstract

This article aims to study the nature of problems as legal obstacles of personal data protection on the internet. The ultimate goal is to provide appropriate recommendations. It is a qualitative research.

Results show there is a specific law on personal data protection entitled the Personal Data Protection B.E. 2562 However, this statute does not provide any guideline or specific measures to ensure protection of children's data on the internet. There is no provision on gathering, collecting, using and erasing of children's data. The law does not mention children's consent relating to their personal data. There is not a specific age of protection under the Personal Data Protection B.E. 2562 No punishments are provided for violators. Using children's data without permission is not subject to any punishments. As a result, the author recommends more specific measures to ensure protection of children's personal data. There should be punishments violators who gathers, collects and uses children's personal data without permission.

Keywords: Legal Measures; Protection of Personal Data; Children; Internet

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้โลกได้มีการพัฒนาไปสู่ยุคไร้ขีดจำกัดทางด้านเทคโนโลยีหรืออินเทอร์เน็ต ซึ่งเทคโนโลยีหรืออินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยให้อำนวยความสะดวกต่อมนุษย์มากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะภาครัฐ ภาคธุรกิจและประชาชนทั่วไป³ นอกจากนี้มีการพัฒนาทำให้ประชาชนส่วนใหญ่หันมาติดต่อสื่อสารกันผ่านทางช่องทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น อีกทั้งมีการใช้ช่องทางออนไลน์เป็นช่องทางในการพูดคุย สนทนา หรือใช้เป็นช่องทางการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ปัจจุบันนี้ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าช่องทางออนไลน์นั้นก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา แต่ก็ตามมาด้วยปัญหาและผลกระทบหลายด้านกับตัวผู้เรียนและสถาบันครอบครัวโดยตรง⁴

อย่างไรก็ดี แม้อินเทอร์เน็ตในปัจจุบันก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ มากมายแต่ก็สามารถกลายเป็นผลร้ายหรือเครื่องมือในการล่วงละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคล (Right to Privacy) ได้เช่นกัน ซึ่งการละเมิดสิทธิเหล่านี้ถึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญประกอบกับปัจจุบันนี้คนออกมาเรียกร้องความเป็นส่วนตัวกันมากขึ้น และนำมาซึ่งการพิพาทกันในทางกฎหมายที่มีการเรียกร้องค่าเสียหายและคดีอาญาที่มีโทษจำคุก หรือแม้กระทั่งการดำเนินการเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคมในบางประการ ดังนั้น ในเรื่องของ

---

³ Rungarun Rungthongkhamkul, "Legal Problems on Breach of Children's Privacy and Personal Data on the Internet," (Master's thesis, Faculty of Law, Dhurakij Pundit University, 2015), 1. [In Thai]

⁴ Pongtat Vanichanan, "Basic Education in the Era of Covid-19: How to Open and Close Schools," last modified n.d., accessed May 29, 2021, <https://www.tdri.or.th/2020/05/basic-education-in-covid-19-crisis-reopening-school-after-lockdown/> [In Thai]

การคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวหรือสิทธิส่วนตัวของบุคคลนั้นอาจถือเป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องมีการกำหนดในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล⁵ หรือควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ให้ชัดเจนมากขึ้น และเพื่อไม่ให้นำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ ตามมาในภายหลัง

จะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกับเรื่องของสิทธิส่วนบุคคลเพราะถือได้ว่ากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลถือเป็นกรอบในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิในความเป็นส่วนตัวโดยปราศจากการรบกวนจากผู้อื่น และจะต้องไม่ถูกเปิดเผยต่อบุคคลที่สามหรือต่อสาธารณชนโดยปราศจากการยินยอม แต่หากกล่าวถึงการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลบนสื่ออินเทอร์เน็ตในปัจจุบันนี้อาจพบปัญหาจากการใช้งานบนสื่ออินเทอร์เน็ตแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยไม่รู้ตัว หรือที่เรียกว่าคุกกี้ (Cookies) และเว็บบั๊ก (Web Bug) และผู้ใช้งานส่วนใหญ่ก็ยินดีให้ข้อมูลเหล่านั้นเองแต่มีการเก็บรวบรวมและนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการเปิดเผยข้อมูลโดยบุคคลที่สาม⁶

ปัจจุบันนี้เด็ก ๆ ก็สามารถเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น ซึ่งอาจจะส่งผลต่าง ๆ ตามมาได้ เช่น มีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญพวก ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ และในกรณีจัดเก็บข้อมูลอื่น ๆ เช่น รูปภาพหรือชื่อสถาบันการศึกษา ข้อมูลที่สามารถติดต่อได้โดยตรง จึงจะเห็นได้ว่าปัญหาเกี่ยวกับการล่อลวงเด็ก ไปลวงละเมิด การแสวงหาประโยชน์จากเด็ก การก่ออาชญากรรมโดยใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการกระทำความผิด⁷

ดังนั้น จึงควรมีกฎหมายหรือมาตรการการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กเพิ่มเติมขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความยินยอม การใช้ เก็บ รวบรวมข้อมูลของเด็ก หรือรวมไปถึงการลบข้อมูลเหล่านั้นออกมาควบคุมดูแลเด็ก ประเทศไทยจึงมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 2 ประเภท คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่เป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของเด็กโดยตรง และกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของรัฐเท่านั้น และมีพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไป

โดยในปัจจุบัน กฎหมายของประเทศไทยยังไม่ครอบคลุมถึงเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กมากเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความยินยอม หรือการเปิดเผยข้อมูล การใช้ จัดเก็บข้อมูลส่วนตัวของเด็กหรือจะเป็นกรณีของสิทธิต่าง ๆ เพราะเหตุนี้จึงทำให้เกิดปัญหาตามมาทั้งหมด 3 ประการ ได้แก่ บทนิยาม, เกณฑ์อายุของเด็กที่ควรได้รับความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และมาตรการการลงโทษและมาตรการการให้ความยินยอมของเด็กในกรณีที่มีการนำข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กมาใช้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหามีอยู่ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และไม่ให้มีช่องว่างของกฎหมาย ดังนั้น จึงควรที่จะมีการพัฒนากฎหมายหรือเร่งปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้นและเพื่อส่งผลดีต่อเด็กต่อไป

⁵ Vanida Sangsarapun, "Right to Privacy with Legal Protection," *Law for You* 12, no. 2 (April-June 2020): 78. [In Thai]

⁶ Ibid.

⁷ Phanida Poonsawat, "Legal Protection of the Child's Personal Information on the Internet," (Master's thesis, Faculty of Law, National Institute of Development Administration, 2013), 2. [In Thai]

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาวิวัฒนาการ แนวคิด ความเป็นมา ความหมายและความสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1.2.2 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และทำการเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ

1.2.3 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนอินเทอร์เน็ต

1.2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาและเน้นวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยเฉพาะ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแนวทางต่าง ๆ ที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตามแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ ทางกฎหมายอาญา เปรียบเทียบกับมาตรการหรือกฎหมายต่าง ๆ ของต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของสหภาพยุโรป ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และประเทศจีน รวมไปถึงเอกสารต่าง ๆ และฐานข้อมูลในเว็บไซต์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนากฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต่อไป

1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยเฉพาะ โดยอาจรวบรวมข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย วิจัย วารสาร สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ บทความในวารสาร หนังสือของไทยและต่างประเทศ คำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้อง และรวมไปถึงฐานข้อมูลในเว็บไซต์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการศึกษาวิจัยนี้ศึกษาถึงพฤติกรรมของเด็กที่ได้เป็นผู้ใช้บริการหรือผู้ใช้งานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และทำการมุ่งเน้นเจาะจงไปที่กฎหมายหลักของไทยที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และประเทศจีน เพื่อนำมารวบรวมและวิเคราะห์ให้เป็นระบบ พร้อมทั้งหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการ แนวคิด ความเป็นมา ความหมายและความสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1.5.2 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูล

ส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และทำการเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ

1.5.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1.5.4 ทำให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัย

2.1 วิวัฒนาการ แนวคิด ความเป็นมา และความสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เดิมกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ถือเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะคุ้มครองเด็ก โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นหลัก นอกจากนี้มีกฎหมายพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. 2540 ยังถือเป็นกฎหมายที่ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐได้อย่างกว้างขวางและปัจจุบันมีกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่ถือเป็นกฎหมายที่ให้ ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะแต่ก็ไม่ได้กล่าวถึงกรณีคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนสื่อออนไลน์ หรืออินเทอร์เน็ตเป็นการเฉพาะเจาะจงแต่อย่างใด

ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ได้มีแนวคิดที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนประเด็นในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ถือเป็นหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและถือเป็นหลักการพื้นฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไป⁸

2) แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก ถือเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งในด้านสิทธิมนุษยชน เนื่องจากเด็กถือเป็นกำลังสำคัญในการที่จะพัฒนาประเทศชาติจึงต้องได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานและได้รับการคุ้มครอง เพื่อไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากบุคคลและสังคม

3) แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล ถือเป็นแนวคิดที่โดยธรรมชาติแล้วบุคคลอื่นรวมทั้งสังคม ไม่สมควรก้าวล่วงเข้าไปถึงความเป็นส่วนตัว (Privacy) ของบุคคล ซึ่งได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย มิให้ผู้อื่น มาล่วงเกินความเป็นส่วนตัว⁹

2.2 มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่าย

⁸ Banjerd Singkaneti, *Fundamentals of the Right to Freedom and Human Dignity According to the Constitution B.E. 2540*, 2nd ed. (Bangkok: Winyuchon, 2020), 42. [In Thai]

⁹ Nakorn Serirak, *Privacy: Thoughts, Knowledge, Truth and Development on Personal Data Protection in Thailand*, 2nd ed. (Phrea: Pee Press, 2020), 94-95. [In Thai]

อินเทอร์เน็ต ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ และคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อมกัน (2) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ให้การปกป้องคุ้มครองเด็กไทยทั้งหมด และไม่ยอมให้มีการทารุณกรรมเด็ก¹⁰ และ (3) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เน้นในเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้มีประสิทธิภาพและเพื่อให้มีมาตรการเยียวยาต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจากการถูกละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล¹¹

2.3 กฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จากการศึกษาในประเด็นของกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น ได้แก่

2.3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเด็ก (Children’s Privacy Protection Act: COPPA)

2.3.2 สหภาพยุโรป เป็นกฎหมายที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของพลเมืองที่อาศัยอยู่ในเขตสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation: GDPR)

2.3.3 ประเทศแคนาดา พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (Personal Information Protection and Electronic Document Act of 2000: PIPEDA)

2.3.4 ประเทศจีน ได้มีการออกกฎระเบียบความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคลฉบับใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก คือ (Provisions on Cyber Protection of Personal Information of Children: PCPPIC)

2.4 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

กรณีปัญหานี้ได้นำหลักกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศมาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาและความสำคัญของกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อันจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายรวมถึงการออกกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.4.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

สำหรับปัญหาประการแรก คือ เรื่องบทนิยาม ในการกำหนดบทนิยามนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนและจำกัดความหมายให้เป็นไปตามขอบเขตที่ต้องการ และเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความหมายของ

¹⁰ Aneesahkimeahblog, “Law and Quality Assurance, Child Protection Act B.E. 2546,” last modified October 24, 2017, accessed May 18, 2021, <https://www.aneesahkimeahblog.wordpress.com/> [In Thai]

¹¹ Kanatip Thongraweewong, *Main Description of Personal Data Protection Law* (Bangkok: Forensics, 2021), 39-41. [In Thai]

“ข้อมูลส่วนบุคคล” ไว้ในมาตรา 6¹² ซึ่งเป็นการกล่าวถึงข้อมูลส่วนบุคคลเป็นลักษณะทั่วไป ทำให้การบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบันยังคงมีปัญหาอยู่เพราะในกรณีของเด็กๆ ยังไม่มีความเหมาะสม และครอบคลุมเท่าที่ควร อีกทั้งยังระบุไม่ครอบคลุมถึงการเก็บรวบรวมบนสื่อออนไลน์ด้วย ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในการตีความหรือปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายหรือขาดความชัดเจนแน่นอนของกฎหมาย

2.4.2 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเกณฑ์อายุเด็กที่ควรได้รับความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เป็นการคุ้มครองในภาพกว้าง ยังไม่มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการกำหนดเกณฑ์อายุเด็กที่ชัดเจนในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มีเพียงการกล่าวถึงการให้ความยินยอมกรณีผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 10 ปีให้ขอความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองเท่านั้น¹³ อีกทั้งยังไม่มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการกำหนดเกณฑ์อายุเด็กว่าควรมีอายุเท่าใด และเมื่อมีปัญหาในทางกฎหมายให้ปรับใช้หลักกฎหมายทั่วไปในเรื่องละเมิด แต่ไม่มีกฎหมายเฉพาะในกรณีที่เด็กถูกละเมิดบนสื่ออินเทอร์เน็ต จึงอาจจะส่งผลทำให้มีปัญหาตามมา เพราะกฎหมายยังไม่มีแบบแผนหรือเงื่อนไขใดมาให้ผู้รวบรวมข้อมูลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลต้องปฏิบัติตาม

การไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดในเรื่องของเกณฑ์อายุของเด็กไว้อาจจะนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ เช่น เด็กถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลหรือนำข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กที่ได้จากการรวบรวมบนสื่อออนไลน์นำไปใช้ประโยชน์ในทางที่ไม่ชอบ อาจเกิดอาชญากรรมและนำมาซึ่งปัญหาในการตีความทางกฎหมาย ซึ่งอาจกระทบไปถึงเงื่อนไขความยินยอมที่กฎหมายมีการกำหนดไว้ที่จะต้องขอความยินยอมจากผู้ปกครองหรือเจ้าของข้อมูล นอกจากนี้อาจเป็นอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิของเด็กเพราะกฎหมายอาจจะยังขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดเกณฑ์อายุเพื่อเป็นเกณฑ์ในการปกป้องคุ้มครองเด็กอย่างเหมาะสม เพราะว่าเกณฑ์อายุของ “เด็ก” ตามกฎหมายหลาย ๆ ฉบับมีความแตกต่างกันไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งถ้าสามารถกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กโดยเฉพาะเจาะจงไปในกฎหมายฉบับนี้ จะทำให้ทราบว่ากฎหมายมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่อายุเท่าใด เพื่อที่จะสามารถนำกฎหมายมาบังคับใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างเหมาะสม

2.4.3 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษและมาตรการให้ความยินยอมในกรณีที่มีการนำข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กมาใช้

1) มาตรการการให้ความยินยอม

ประเทศไทยมีกฎหมายกำหนดคำนิยามของคำว่า “เด็ก” ไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ส่วนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้มีการให้คำนิยามคำว่าเด็กไว้แต่อย่างใด มีเพียงการกล่าวถึงเรื่องความสามารถในมาตรา 19 และมาตรา 20 ที่บัญญัติว่า “ผู้เยาว์ย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่อทำการสมรส

¹² Personal Data Protection Act B.E. 2562, Section 6, Royal Gazette Krisdika Version vol. 136 Section 69 n (May 27, 2019): 61. [In Thai]

¹³ Personal Data Protection Act B.E. 2562, Section 20, Royal Gazette Krisdika Version vol. 136 Section 69 n (May 27, 2019): 61. [In Thai]

หากการสมรสนั้นได้ทำตามบทบัญญัติมาตรา 1448” จะเห็นได้ว่ามีการกำหนดในเรื่องของอายุของเด็กที่บรรลุนิติภาวะและในเรื่องของความสามารถไว้ หากเด็กมีอายุไม่ถึงตามที่กฎหมายกำหนดก็มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองเสียก่อน เช่นเดียวกันสำหรับในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่หากเด็กอายุไม่ถึงเกณฑ์ก็ต้องมีการขอความยินยอมจากผู้ปกครอง ซึ่งได้มีกำหนดกรณีไว้แล้ว แต่ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่าอายุเท่าไรบ้างที่เด็กต้องได้รับความยินยอม และยังไม่มีการอื่น ๆ ที่เข้ามาแก้ไขกับปัญหาที่พบเจอได้ตรงจุด

ปัจจุบันนี้ยังคงพบปัญหาตามมาว่าการให้ความยินยอมเหล่านี้จะเป็นความยินยอมที่เป็นการลอกหลวงหรือทำให้ผู้ประมวลผลหรือเว็บไซต์ที่ให้บริการเข้าใจหลงผิดว่าเป็นการได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองที่แท้จริงโดยตรง หรือเป็นกรณีความยินยอมที่สร้างขึ้นมาจากเด็กอาจเลือกที่จะโกหกอายุเพื่อที่จะสามารถให้ความยินยอมได้ด้วยตนเอง¹⁴ หรือเป็นการยินยอมที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กจริง ๆ เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ปัจจุบันกลายเป็นปัญหาที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จึงเห็นควรที่จะมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาให้ชัดเจนว่าเด็กอายุเท่าไรที่สามารถกระทำการสิ่งใดได้ หรือควรมีการกำหนดในเรื่องของขั้นตอนของการให้ความยินยอมที่ยอมรับหรือเป็นแนวทางที่ออกแบบมาให้ความยินยอมในการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ เป็นแบบแผนที่ชัดเจนอย่างกรณีของกระทรวงดิจิทัลที่มีหลักเกณฑ์ในการให้ความยินยอมที่น่าเชื่อถือและสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ปฏิบัติในแนวทางเดียวกันได้ หรือกรณีของผู้ปกครองนั้นควรมีเอกสารหรือขั้นตอนต่าง ๆ ในส่วนของการให้ความยินยอมและควรมีการกำหนดขอความร่วมมือกับผู้ให้บริการหรือเว็บไซต์ให้มีการกำหนดให้รูปแบบในการขอความยินยอมหรือภาษาที่ใช้กับผู้เยาว์สามารถจะเข้าใจได้ง่าย ปรับเปลี่ยนได้ตามยุคสมัย¹⁵ ไม่ตายตัวมากเกินไป

2) ปัญหามาตรการลงโทษ

ปัญหาในเรื่องของมาตรการการลงโทษ ในกรณีที่มีการนำข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กมาใช้เป็นที่ทราบกันดีว่าเด็กถือเป็นวัยที่ควรได้รับการดูแลใกล้ชิดมากที่สุด และต้องใช้ความระมัดระวังและรอบคอบในการจัดการดูแลและให้ความคุ้มครองเด็ก จะต้องมีความพิถีพิถันกว่าบุคคลทั่วไป ดังนั้นควรมีการกำหนดโทษในกรณีที่มีบุคคลใดกระทำการจัดเก็บข้อมูลหรือนำข้อมูลของเด็กไปเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิชอบ จนทำให้เด็กเกิดความเสียหาย ชื่อเสียง หรือเกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ของเด็ก หากไม่มีการกำหนดโทษที่เป็นการเฉพาะเจาะจงหรือโทษที่กล่าวถึงผู้ที่ได้นำข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กไปใช้นั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ในเมื่อไม่มีโทษกล่าวถึงโดยตรงก็อาจจะมีผู้รวบรวมข้อมูลเอาข้อมูลของเด็กไปใช้ในทางที่มิชอบได้ และหากโทษนั้นไม่หนักพอ จะเป็นการห้ามไม่ให้กระทำการก็อาจจะทำให้ผู้รวบรวมข้อมูลหรือเว็บไซต์ลงมือทำความผิดเหล่านี้ได้เพราะเหตุบทลงโทษไม่หนักพอที่จะเป็นการห้ามปรามไม่ให้กระทำผิด

3. สรุปผล และข้อเสนอแนะ

3.1 สรุปผล

จากการศึกษาในเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก และการบังคับใช้กฎหมาย ผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่า สำหรับประเทศไทยแม้จะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

¹⁴ Thongchai Winichakul, *Privacy: Thoughts, Knowledge, Truth and Development on Personal Data Protection in Thailand* (Bangkok: Fahdeawkan, 2021), 2-4. [In Thai]

¹⁵ Kanatip Thongraweewong, *Main Description of Personal Data Protection Law*, 163. [In Thai]

ออกมาเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะแล้ว แต่ยังขาดกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ซึ่งเด็กหากถูกระทำละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลหรือมีการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เด็กถือได้ว่าเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้น ควรมีกฎหมายออกมาป้องกันและคุ้มครองเด็กเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้กฎหมายที่มีอยู่นั้นยังขาดมาตรการที่จะช่วยแก้ไขปัญหาในเรื่องของการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นกรณีเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือความยินยอมจากผู้ปกครอง และควรมีบทบัญญัติหรือมีการกำหนดโทษที่ชัดเจนเพื่อคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนากฎหมายที่มีอยู่ให้ครอบคลุมเพื่อเป็นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะ

3.2.1 เห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความหมายของคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ให้มีความหมายครอบคลุมถึงกรณีของเด็ก และควรมีการเจาะจงข้อมูลที่กล่าวถึงข้อมูลส่วนบุคคลมากยิ่งขึ้น

3.2.2 ในการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กเพื่อที่จะครอบคลุมในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กสำหรับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไม่มีการกำหนดเกณฑ์อายุที่ชัดเจนก็อาจจะต้องนำกฎหมายทั่วไปมาปรับใช้ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติและอาจเป็นอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย

ดังนั้นเห็นควรให้มีการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กเพื่อที่จะเป็นกรอบในการป้องกันการละเมิดและเป็นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ซึ่งเกณฑ์อายุที่ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรกำหนดไว้ที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ควรที่จะได้รับความคุ้มครอง เนื่องจากเด็กที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปนั้นถือว่าเป็นวัยที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่นมีความอ่าน รู้ คิด เป็นวัยเริ่มจะเข้าสังคม มีการรู้จักใช้เหตุผลมากขึ้น อีกทั้งตามกฎหมายของไทยก็มีการกำหนดเกณฑ์อายุเด็กที่ 15 ปีสามารถกระทำการต่าง ๆ ได้ เช่น ในเรื่องทำบัตรประชาชนหากย้อนกลับไปก่อนมีการแก้ไขกฎหมายเด็กที่สามารถทำบัตรประชาชนได้คืออายุ 15 ปี ก่อนปรับลดมาที่อายุ 7 ปี หรือจะกรณีที่เด็กอายุ 15 ปีสามารถที่จะทำพินัยกรรมได้ด้วยตนเอง ผู้เขียนจึงคิดเห็นว่าควรมีการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็ก คือ ต่ำกว่า 15 ปี เพื่อประโยชน์ต่อการบังคับใช้

3.2.3 ปัญหามาตรการของการลงโทษและมาตรการให้ความยินยอมในกรณีที่มีการนำข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กมาใช้ ได้แก่

1) ในเรื่องของความยินยอมนั้น ถือเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่เป็นตัวช่วยในการป้องกันสิทธิของเด็กตามหลักสิทธิส่วนบุคคลไม่ให้ถูกละเมิดหรือถูกเอาเปรียบจากการที่เด็กยังอายุไม่ถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด โดยความช่วยเหลือในการป้องกันเหตุต่าง ๆ จากรัฐและผู้ปกครองโดยผู้ปกครองคอยให้ความคุ้มครองเด็กโดยการให้ความสำคัญเรื่องความยินยอม และรัฐที่คอยช่วยเหลือและสร้างแนวทางแก้ไขหรือกฎหมายที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันปัญหาเหล่านี้ ควรมีมาตรการ ขั้นตอน หรือเอกสารต่าง ๆ ที่ออกมากำหนดในเรื่องของความยินยอมของผู้ปกครองในเรื่องของข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กให้ชัดเจน เพื่อกำหนดขอบเขตของผู้ปกครองและขอบเขตความสามารถในการกระทำของตัวเอง

2) ประเทศไทยควรมีการกำหนดกฎหมายเพิ่มเติมให้มีการกำหนดฐานความผิดและบทกำหนดโทษที่เหมาะสมสำหรับกรณีการละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยกำหนดให้ชัดเจนถึงการกระทำความผิดและบทลงโทษที่เหมาะสมซึ่งควรมีการเจาะจงโทษชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอ

จึงเห็นควรให้เพิ่มเติมโทษปรับทางปกครองในมาตรา 83/1 โดยมีการกำหนดให้ “ผู้ควบคุมข้อมูลผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดต่อเด็กหรือแสวงหาประโยชน์อันมิชอบ ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินสามล้านบาท” โทษปรับนี้สำหรับผู้ฝ่าฝืนในกรณีที่ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กอันก่อให้เกิดความเสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกฎหมายของต่างประเทศที่ได้มีการกำหนดโทษปรับให้มีจำนวนเงินที่สูงต่อการกระทำความผิดแต่ละครั้งหรือหากทำการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก และไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะต้องระวางโทษปรับในทางปกครองไม่เกินสามล้านบาท เช่นเดียวกับมาตรา 83 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

References

- Aneesahkimeahblog. “Law and Quality Assurance, Child Protection Act B.E. 2546.” Last modified October 24, 2017. Accessed May 18, 2021. <https://www.aneesahkimeahblog.wordpress.com/> [In Thai]
- Banjerd Singkaneti. *Fundamentals of the Right to Freedom and Human Dignity According to the Constitution B.E. 2540*. 2nd ed. Bangkok: Winyuchon, 2020. [In Thai]
- Dawn Rung Thongkul. “Legal Issues Adipated by Violating Children’s Right to Privacy and Personal Information from Internet Use.” Master’s thesis, Faculty of Law, Dhurakij Pundit University, 2015. [In Thai]
- Kanatip Thongraweewong. *Main Description of Personal Data Protection Law*. Bangkok: Forensics, 2021. [In Thai]
- Nakorn Serirak. *Privacy: Thoughts, Knowledge, Truth and Development on Personal Data Protection in Thailand*. 2nd ed. Phrea: Pee Press, 2020. [In Thai]
- Phanida Poonsawat. “Legal Protection of the Child’s Personal Information on the Internet.” Master’s thesis, Faculty of Law, National Institute of Development Administration, 2013. [In Thai]
- Piltz, Carlo. “European Data Protection Law and Minors - No Legal Certainly.” Last modified N.d. Accessed October 20, 2021. <http://www.germanitlaw.com/?p=961#more-961Christopher/>

-
- Pongtat Vanichanan. “Basic Education in the Era of Covid-19: How to Open and Close Schools.” Last modified N.d. Accessed May 29, 2021. <https://www.tdri.or.th/2020/05/basic-education-in-covid-19-crisis-reopening-school-after-lockdown/> [In Thai]
- Rungarun Rungthongkhamkul. “Legal Problems on Breach of Children’s Privacy and Personal Data on the Internetm.” Master’s thesis, Faculty of Law, Dhurakij Pundit University, 2015. [In Thai]
- Thongchai Winichakul. *Privacy: Thoughts, Knowledge, Truth and Development on Personal Data Protection in Thailand*. Bangkok: Fahdeawkan, 2021. [In Thai]
- Vanida Sangsarapun. “Right to Privacy with Legal Protection.” *Law for You* 12, no. 2 (April-June 2020): 78. [In Thai]